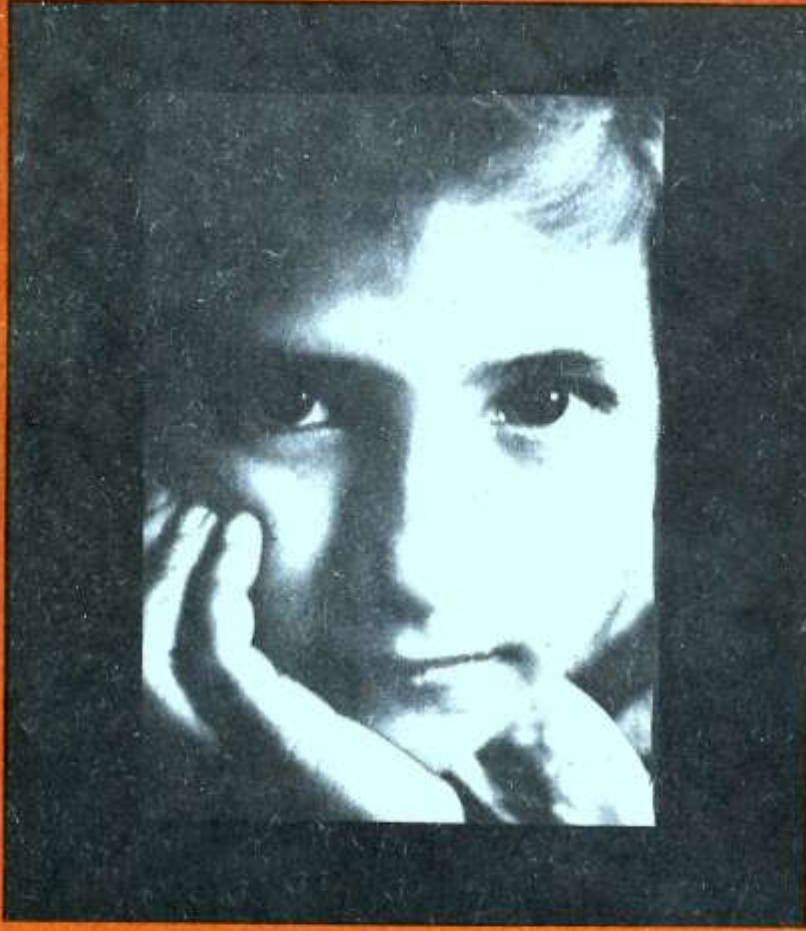

REHBERLİK

Cavit Binbaşıoğlu

BİNBAŞIOĞLU YAYINEVİ

Önsöz

XX. yüzyılın başlarından bugüne kadar toplumsal bilimlerin gelişmesinin ve yaşam koşullarının değişmesinin bir sonucu olarak «eğitim» kavramı; yerini uzmanlığı gerektiren daha yeni kavramlara bırakmaya başlamıştır. Bunlardan biri «rehberlik»tir. Rehberlik, kuşkusuz, eğitimi ortadan kaldırmamaktadır; fakat onun erişemediği noktalara birtakım özel tekniklerle ve bir örgüt aracılığıyla erişmeye çalışmaktadır.

İşte, bu kitap, bizde sayısı sınırlı olan bu konudaki yayınlara mütevazî bir katkıda bulunmak amacıyla hazırlanmıştır. Kitapta, genel olarak rehberlikle ilgili yayınlarda yer alan düzene bağlı kalınmakla birlikte, rehberliğin, «rehberlik teknikleri», «sorun tarama listesi», «sorunlar karşısında takınılacak tutum» gibi pratiğe yönelen cephesi üzerinde daha çok durulmuştur. Bunun da okullarımıza yeni girmeye başlayan rehberlik çalışmalarını yönetenlere yardımcı olacağını umuyorum. Bunu yaparken, başlıca rehberlik ve eğitim yetkelerinin (otoritelerinin) yapıtlarına başvurmayı uygun gördüm. Rehberlik gibi teknik bir konuda kişisel düşüncelere fazla yer vermemeye çalıştım. Ancak, basılı kaynaklardaki düşünceleri, kaynak göstererek özetledim ve ilerinin genç öğretmen adaylarına rehberlik görüşü kazandıran öğretmen yetiştiren kuruluşlardaki «Rehberlik» dersi programına bağlı kaldım. Mevcut bilgileri, bu çerçevede içinde «bireşim» (sentez) yapmaya çalıştım. Bu nedenle, bu kitap, daha önce yayımlanan «Ruh Sağlığı Bilgisi» adlı kitabımın devamı niteliğindedir.

Bu kitap, yukarıda «ağırlık» verdiğimi belirttiğim konularla da kişinin kendisini tanımasına ve kendi eksikliklerini bir dereceye kadar gidermesine yardım edecektir.

«Rehberlik» gibi teknik bir konuya ait bu kitabımın 12 yıl gibi kısa sayılabilecek bir zamanda dördüncü basımına ulaşmasını büyük bir mutluluk sayıyorum. Kitabım birçok rehberlik kuruluşunun ve öğretmenlerin kitaphâna girmiş ve yararlı sonuçları duyurulmuştur.

Bundan sonra kitaptan yararlanacak öğretmen ve öğrenci arkadaşlarıma da başarılar dilerim.

Ankara, 15.11.1983
Cavit BİNBAŞIOĞLU

BEŞİNCİ BASIM İÇİN

Kitabımın kısa sayılabilecek bir sürede beşinci basımına ulaşmasından büyük mutluluk duyuyorum. Bunu sağlayan değerli öğretmen ve öğrenci arkadaşlarıma çok teşekkür ederim.

Bu kitabım rehberlik anlayışıyla eğitim sorunlarına yöneliktir. Daha önce üç baskısı yapılan «Ruh Sağlığı Bilgisi» adlı kitabımın bir devamı niteliğindedir. Bu özellikleriyle her iki kitabımın çocuk eğitimi ile uğraşan öğretmen ve ana - baba gibi herkes için yararlı olabilecek bir niteliktedir. Böylece, bu kitabımız öğretmen yetiştirilen kuruluşlarda ders kitabı olmasının yanı sıra çocuk eğitimcileri için de bir el kitabı kimliğini taşımaktadır.

Orta dereceli okullardaki bir kısım öğretmen arkadaşlar da kitaba büyük ilgi göstermişler, hatta öğrencilerine tavsiye etmişlerdir. Bunları buna yönelten asıl nedenin kitabın eğitsel rehberlik bölümünde yer alan örnekler olduğunu sanıyorum. Çünkü, bu bölümde : (1) Not tutma alışkanlığı kazanamayan öğrenciler, (2) Öğretimde yazılı kaynaklardan yararlanma tekniği, (3) Ders kitaplarındaki soruları anlayamayan ve problemleri çözemeyen öğrenciler, (4) Öğrendiklerini hatırlayamayan öğrenciler, (5) Dikkatlerini bir konu üzerinde toplayamayan öğrenciler, (6) Sınava hazırlanma ve sınav sorularına cevap verme alışkanlığını kazanamayan öğrenciler, gibi konular vardır. Bunlar rehberlik saatlerinde öğrencilerle birlikte uygulamalı olarak işlenerek sınıfta grup rehberliği yapılabilir. Her halde bu arkadaşlar böyle yapmaktadırlar. Bu da öğrencilerin başarılarının artmasına yardım edebilir.

Kitaba ilgi gösteren değerli arkadaşlarıma tekrar teşekkür eder, çalışmalarında başarılar dilerim.

Ankara, 26.III.1986
Cavit BİNBAŞIOĞLU

İçindekiler

	Sayfa
ÖNSÖZ	III

BÖLÜM: 1 REHBERLİĞİN ÖNEMİ

I — REHBERLİK VE GELİŞMESİ	1 — 9
1. Rehberlik Kavramı ve Tanımı	1 — 7
2. Rehberliğin Gelişmesi	7 — 8
3. Rehberlikle İlgili Mevzuat	8 — 9
II — EĞİTİM VE ÖĞRETİMDE REHBERLİĞİN YERİ VE ÖNEMİ	10 — 27
1. Eğitim ve Öğretim Kavramları	10 — 12
2. Rehberlik Hizmetlerinin Okul Çalışmaları Arasındaki Yeri ve Önemi	12 — 14
3. Okullarda Rehberliği Gerektiren Durumlar	14 — 16
4. Rehberliğin Amaçları, Ereği ve Hedefleri	16 — 27
III — REHBERLİĞİN DAYANDIĞI TEMELLER	28 — 30
1. Psikolojik Temeller	28 — 29
2. Sosyolojik Temeller	29 — 30
IV — REHBERLİĞİN DAYANDIĞI TEMEL İLKELEER	31 — 32

BÖLÜM: 2 OKULDA REHBERLİK HİZMETLERİ

V — OKULDA REHBERLİK ÇEŞİTLERİ VE YAPILABİLECEK İŞLER	33 — 76
A. EĞİTSEL REHBERLİK	34 — 50
1. Not Tutma Alışkanlığı Kazanamayan Öğrenciler ...	36 — 38
2. Öğretimde Yazılı Kaynaklardan Yararlanma Tekniği	38 — 42
3. Ders Kitaplarındaki Soruları Anlayamayan ve Sorunları Çözemeyen Öğrenciler	42 — 44
4. Öğrendiklerini anımsayamayan Öğrenciler ...	44 — 46

	Sayfa
5. Dikkatlerini Bir Konu Üzerinde Toplayamayan Öğrenciler	46 — 47
6. Sınava Hazırlanma ve Sınav Sorularına Yanıt Verme Alışkanlığını Kazanamayan Öğrenciler	47 — 50
B. MESLEKİ REHBERLİK	51 — 53
C. KİŞİSEL SORUNLARLA İLGİLİ REHBERLİK	54 — 76
1. Kişisel Sorunlarda Başkalarının Yardımına Olan Gereksinme	55 — 59
2. Rehberliğe Gereksinmesi Bulunan Çocuklar ve Bunların Davranışlarını Yorumlama	59 — 64
3. Okullarda Çocukların Sorunları	64 — 68
4. Okulda Karşılaşılan Davranış ve Uyum Sorunları Karşısında Rehber	68 — 76
VI — OKULDA YAPILABİLECEK GRUP REHBERLİĞİ	77 — 82
1. Öğrencilerin Okula Alıştırılması Etkinlikleri	78 — 78
2. Öğrencilerin Ders Dışı Etkinlikleri	79 — 79
3. Sınıf ya da Grup Öğretmenliği	80 — 80
4. Okulda Genel Toplantılar ve Özel Günler	80 — 81
5. Çevre Meslek Taraması	81 — 81
6. Grup Rehberliği Yaparken Nelere Dikkat Edilir?	81 — 82
VII — REHBERLİK TEKNİKLERİ	83 — 101
1. Gözlem	83 — 84
2. İstek Listeleri Hazırlamak ve Yarım Tümceleri Tamamlatmak	84 — 84
3. Sorun Tarama Listesi	84 — 84
4. Vaka Kaydı ve Vaka İncelenmesi	84 — 85
5. Soru Listesi	85 — 87
6. Yetenek ve Başarı Karşılaştırma Tablosu Hazırlamak	87 — 88
7. Ev Ziyaretleri	88 — 88
8. Sosyometri, «Kimdir, bu?» Tekniği	88 — 93
9. Sosyodrama	93 — 94
10. Psikodrama	94 — 94
11. Oyunla Sağaltım	94 — 94
12. Otobiyografi	94 — 95
13. Görüşme	96 — 96
14. Değerlendirme Ölçeği	96 — 97
15. Testler	98 — 100
16. Grup Tartışması Yoluyla Sağaltım	100 — 100
17. Olay Konferansı	100 — 101

	Sayfa
VIII — ÖĞRENCİNİN TANINMASINA YARAYAN KAYITLAR (TOPLU DOSYA)	102 — 107
IX — OKULLARDA KURULABİLECEK REHBERLİK ÖRGÜTÜ VE GÖREVLİLER	108 — 118
1. Rehberlik Örgütü	108 — 111
2. Öğrencinin Tanınmasında Görevliler	111 — 112
3. Sınıf Öğretmeninin Rehberlikle İlgili Ödev ve Sorumlulukları	112 — 115
4. Öğrenciye Sorun ve Gereksinmelerinin Tanıtılmasında Görevliler	115 — 115
5. Görevlilere Düşen Genel Nitelikteki Ödev ve Sorumluluklar	116 — 116
X — REHBERLİK SONUÇLARININ İZLENMESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ	117 — 118

BÖLÜM: 3

OKUL DIŞI KURULUŞ VE HİZMETLER

XI — REHBERLİKLE İLGİLİ OKUL DIŞI KURULUŞ VE HİZMETLER	119 — 126
1. Rehberlik Merkezleri	119 — 122
2. Psikiyatri Klinikleri	122 — 126
3. Sağlık Kurumları ve Ruh Sağlığına Hizmetleri	126 — 126
4. Diğer Kuruluşlar	126 — 126

EK: I

ORTA DERECELİ OKULLARDA REHBERLİK SERVİSLERİNİN KURULMASI HAKKINDA GENELGE	127 — 128
---	-----------

EK: II

SORUN TARAMA LİSTESİ	129 — 138
SÖZLÜK	139 — 148
BİBLİYOGRAFYA	149 — 152